

Prof. Dr. Lukács László¹ – Dr. Balogh Zsuzsanna²

BOMBATÁMADÁS AZ USA NAGYKÖVETSÉG ELLEN – NAIROBI, 1998. AUGUSZTUS 07.³

BEVEZETÉS

A tanulmányban áttekintjük a Nairobiban végrehajtott támadás fő jellemzőit, különös tekintettel a robbanásnak az építményre gyakorolt hatását. Vizsgáljuk, hogy milyen okok vezethettek, az elméletileg védett követségi épületnél végrehajtott merénylet során tapasztalt nagymértékű személyi és anyagi veszteségekhez.

Bemutatjuk, az események kivizsgálására létrehozott bizottsági jelentés főbb megállapításait.

Tekintve, hogy az alkalmazott robbanóanyag töltet mennyiségéről erősen eltérő adatok láttak napvilágot, egy, a robbanás közelében lévő földrengéskutató intézet szeizmológiai mérései alapján lefolytatott vizsgálat eredményeit ismertetve próbálunk közelebb jutni a valósághoz. Ugyancsak bemutatunk egy módszert, melynek segítségével felmérhetők egy építményben a robbantás okozta károk. Az amerikai kormány humanitárius segélyakciót indított a kenyai nagykövetség robbantás sérültjeinek és károsultjainak megsegítésére: az USAID program főbb célkitűzéseit és az erre fordított összegeket is tartalmazza a tanulmány.

Befejezésül értékeljük a tanulságokat, különös tekintettel a biztonsági távolságok fontosságára. Néhány egyszerű módszer bemutatásával zárul a dolgozat, melynek segítségével (szükség esetén) gyorsan megállapíthatók ezek az értékek, egy védendő létesítményre vonatkozóan.

TÁMADÁSOK AMERIKAI DIPLOMÁCIAI LÉTESÍTMÉNYEK ELLEN

A robbantásos terrorcselekmények elleni védekezés kapcsán, a lehetséges támadási pontok behatárolásakor tudjuk, hogy ezek kiemelten veszélyeztetett célpontjai, az alábbiak lehetnek [9]:

- Nagy kockázati tényezőt jelentő építmények, létesítmények:
 - követségek, konzulátusok;
 - repülőterek;
 - szállodák;
 - jelentős középületek.
- Különleges, nagy tömegeket vonzó események:
 - nemzetközi konferenciák;
 - kereskedelmi vásárok;
 - nagy sportesemények.
 - Magas kockázati tényezőt jelentő, magas rangú hazai és külföldi személyiségek.

¹ A hadtudomány kandidátusa, nyugalmazott egyetemi tanár.

² mk. alezredes, PhD, HM Hadfelszerelési és Vagyonfelügyeleti Főosztály.

³ Bírálta: Dr. Kovács Zoltán okl. mk. alezredes, egyetemi docens, NKE HHK.

A támadás valószínűsége természetesen ezeken a kategóriákon belül is eltérő. Többek között befolyásolja a létesítményt fenntartó ország, szervezet és a nemzetközi politikai helyzet viszonya, vagy a földrajzi elhelyezkedésből fakadó környezet.

A nemzetközi terrorszervezetek által (pl. Al-Khaida), az Amerikai Egyesült Államok ellen folytatott „szent háború” kapcsán, könnyebb támadást szervezni az egyes külföldi országokban lévő külképviseleteik ellen, mint magában az anyaországban.

Egy tanulmányban⁴ olvashatjuk az alábbi összefoglalást, az 1973 és 2007 között az amerikai diplomáciai külképviseletek ellen elkövetett terrortámadásokról:

- 1973. március 1. – A Szudánban akkreditált amerikai nagykövet és egy belga diplomata életét vesztette, amikor a Fekete Szeptember Kartúmban hatalmába kerítette az amerikai nagykövetséget.
- 1976. június 16. – A Libanonban akkreditált amerikai nagykövetet és titkárát elrabolták és megölték.
- 1979. november 4. – Iráni aktivisták megrohmozták a teheráni amerikai nagykövetséget, és túszul ejtették a személyzetet, a száműzetésben élő Mohamed Reza Pahlavi sah visszatérését követelték. Az ügy a két ország politikai és gazdasági kapcsolatainak felfüggesztéséhez vezetett és csak 1981. január 20-án, 444 napos fogság után szabadultak ki a túszok.
- 1983. április 18. – Bombatámadást követtek el a bejrúti amerikai nagykövetség ellen, 60 ember vesztette életét.
- 1984. március 16. – Az Iszlám Dzsihád szervezet elrabolta William Buckleyt, a bejrúti amerikai nagykövetség alkalmazottját. Buckley földi maradványait 1991. december 27-én találták meg.
- 1996. február 15. – Páncéltörő rakétát lőttek ki Athénban az Egyesült Államok nagykövetsége mögött lévő parkolóra.
- 1998. augusztus 7. – A kenyai és a tanzániai főváros, Nairobi és Dar-es Salaam központjában pokolgépes merénylet történt az amerikai nagykövetség közelében. A kenyai áldozatok száma 248, köztük 12 amerikai. A sebesültek száma: 5047. A tanzániai merénylet következtében 10 ember meghalt és 75 sérült meg. A merényleteket az addig ismeretlen “Iszlám Hadsereg a Muzulmán Szent Helyek Felszabadításáért” elnevezésű szervezet vállalta magára.
- 2002. március 20. – Limában nagy erejű pokolgép robbant az amerikai nagykövetség közelében. A merényletben kilenc ember életét vesztette, csaknem 30 megsebesült.
- 2002. június 14. – Pakisztánban, egy autóban elhelyezett pokolgéppel robbantásos merényletet hajtottak végre a karacsi amerikai konzulátus ellen. 12 személy meghalt, 37 megsérült. A merényletet az al-Kánún (Törvény) nevet viselő csoport vállalta magára.
- 2002. október 28. – Ammanban megölték Lawrence Foley-t, a jordániai amerikai nagykövetség nemzetközi segélyekért felelős munkatársát.
- 2003. február 28. – Ismeretlenek automata fegyverekből tüzet nyitottak az Egyesült Államok karacsi konzulátusát őrző rendőrökre. A támadásban 3 rendőr meghalt, 7 megsebesült.
- 2003. október 15. – A Gáza-övezetben öngyilkos merényletet követtek el egy amerikai diplomáciai konvoj ellen. A detonációnak 3 amerikai biztonsági ember esett áldozatul.
- 2004. július 30. – Taskentben egyidejűleg három öngyilkos robbantásos merényletet követtek el az izraeli és az amerikai nagykövetség, valamint az üzbég államügyészség ellen.
- 2004. augusztus 30. – Tüzet nyitottak a dzsiddai amerikai konzulátus egyik gépkocsijára egy bank előtt. A kocsiban ülők sértetlenül megúszták a támadást.

⁴ Breuerpress International, 2007. január 12.

- 2004. december 6. – Szaúd-Arábiában fegyveres támadás történt az Egyesült Államok dzsiddai konzulátusa ellen. A merényletnek legalább 12 áldozata volt.
- 2006. március 2. – Öt halottja és 49 sebesültje volt az Egyesült Államok karacsi konzulátusa mellett elkövetett robbanásoknak. Az egyik áldozat amerikai diplomata volt.
- 2006. szeptember 12. – Négy fegyveres megtámadta az Egyesült Államok damaszkuszi nagykövetségét. A biztonsági erők visszaverték a támadást, a pisztollyal és kézigránáttal felfegyverzett támadók közül négyen meghaltak, a szíriai terrorellenes erők egyik tagja is életét vesztette.
- 2006. december 5. – Egy fegyveres tüzet nyitott a jemeni fővárosban, Szanaában az Egyesült Államok nagykövetségére. A támadó megsebesült a jemeni biztonsági őrökkel kibontakozott lövöldözésben, letartóztatták.
- 2007. január 12. – Rakétatámadás érte az athéni amerikai nagykövetséget. A robbanószerkezet az épület harmadik emeletének egyik mosdójában robbant.

Mint látható, kezdetekben a külképviseletek munkatársai voltak a célpontok. A Nairobiban lévő nagykövetség elleni robbantásos merényletet, mintegy fordulópontot jelentett, azóta az ilyen jellegű cselekmények kerültek túlsúlyba. Vizsgáljuk meg a következőkben részletesen ezt a merényletet.

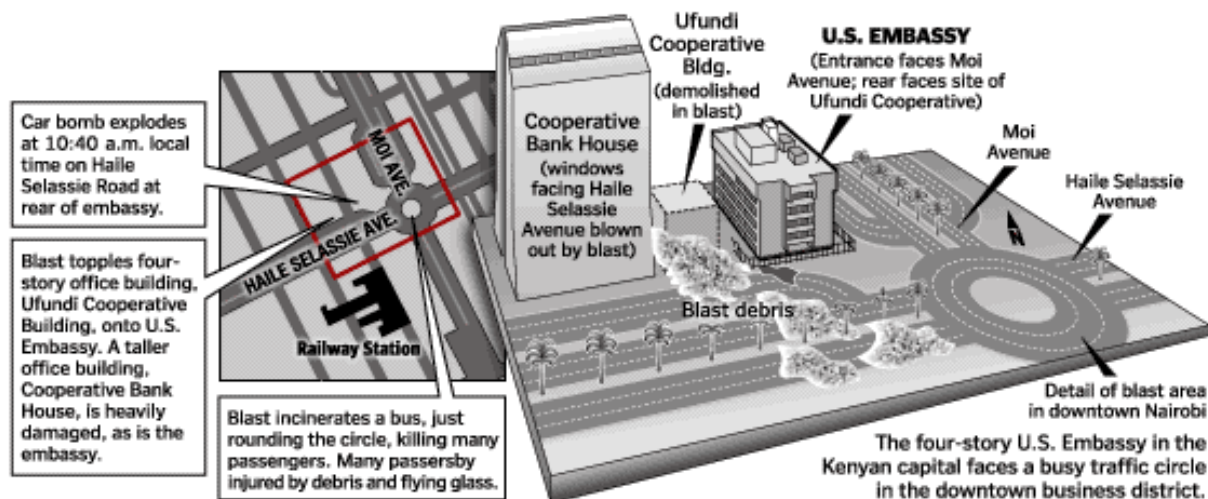
A HELYSZÍN

A nagykövetség hétemeletes épülete Kenya fővárosában, Nairobi központjában, forgalmas főútvonalak mentén helyezkedett el.

1. számú ábra: A nagykövetség Nairobiban [1]

Az alábbi képen jól látható, hogy az épület közel állt két másik építményhez, az ötszintes Ufundi Szövetkezeti Épülethez és a 27 emeletes Szövetkezeti Bankhoz. A követség bejárata, az Ufundi Épület felé nyílt.

2. számú ábra: Helyszínrajz a robbanás környezetéről [1]

A TÁMADÁS

1998. augusztus 2-án, öt nappal a merénylet végrehajtása előtt, négy Al-Khaida terrorista⁵ érkezett Nairobiba, a merénylet előkészítésére, a Ruanda-birtok 43. szám alatt bérelt támaszpontjukra. A magas falak által határolt területen, a felfedezés kockázata nélkül készíthették el a robbanóanyagot, és alakíthatták át céljuknak megfelelően, a merényletnél használt Toyota Dyna típusú kisteherautót. A főleg trotilt és alumínium port tartalmazó robbanóanyaghoz, az utólagos vizsgálatok szerint, nitropentát is keverték. A trotil-alumínium por keverék robbanóanyag tritonál⁶ néven is ismert: az alumínium érzékenyíti a trotilt, valamint megnöveli a robbanási hatást, és a hőhatást. A vizsgálat szerint, a keverék 78 lábball (kb. 24 m) növelte a robbanási zónát, és több mint 130 lábball (kb. 40 m) a repeszhatás sugarát, ugyanilyen tömegű szimpla trotil töltet hatásához képest⁷. Ugyancsak a repeszhatás növelése céljából, 19 oxigén-palackkal vették körül a faládban elhelyezett robbanóanyag töltetet (ez egyben annak álcázását is szolgálta)⁸

Készítettek ezen kívül négy villanó kézigránátot és pisztollyal is rendelkeztek, a nagykövetség kapuján történő erőszakos behatoláshoz. Három nappal a támadás előtt felderítették a célpontjukat. Augusztus 7-én Azzam (a gépjárművezető) és Al-Owhali indultak el a robbanóanyaggal megrakott gépjárművel a merénylet végrehajtására azzal a céllal, hogy a követség területére behatolva, a mélygarázsban robbantsák fel bombájukat. Az eseményeket a Hetek folyóirat 1998. augusztus 15-én megjelent cikke az alábbiak szerint foglalta össze:

„Nairobiban Benson Okuku Bwaku a szokásos őrhelyén tartózkodott, az amerikai nagykövetség parkolójának hátsó bejáratánál, amikor észrevette a nagykövetség felé „elképesztő sebességgel” száguldó 3,5 tonnás Mitsubishi Canter teherautót. „Valami idebent azt súgta, hogy ez a teherautó gyanús” - mutatott a hasára Bwaku csütörtökön adott interjújában. A teherautó lefékezett, és egy másodperccel később egy férfi ugrott ki belőle, aki kézigránáttal a kezében rákiáltott a biztonsági őrre: „Nyisd ki a kaput!” A felszólítást

⁵ Azzam (öngyilkos merénylő), Mohamed Rashed Daoud Al-Owhali (támadó), Fazul Abdullah Mohammed (szervező), Abdullah Ahmed Abdullah (a támadás vezetője) [4]

⁶ 80 % TNT-t és 20 % alumínium port tartalmazó, főleg légibombákban alkalmazott robbanóanyag.

⁷ Prof. William W. Keller: Anatomy of a terrorist Attack – An in_depth Investigation Into the 1998 Bombings of the U. S. Embassies in Kenya and Tanzania, p. 69.

⁸ Prof. William W. Keller: Anatomy of a terrorist Attack – An in_depth Investigation Into the 1998 Bombings of the U. S. Embassies in Kenya and Tanzania, p. 15.

követően a terrorista Bwakunak dobta a kézigránát, aki elhajolva attól, a háta mögött hallotta az első robbanást.

Bwaku futni kezdett, miközben üvöltötte rádiójába: „Központ! Központ! Terrorizmus! Terrorizmus!” Egy második, kisebb robbanást követően a nagykövetség épületének fedezékében járt már, amikor maga a teherautó is felrobbant. Bár a detonáció ereje így is ledöntötte lábáról, az életét azonban megmentette a nagykövetség épülete, amely elnyelte a robbanást.

A követség mellett elhelyezkedő hétemeletes épület összeomlott, a nagykövetség hátsó részén történt robbanás hatására az épület megrongálódott, a bombabiztosnak vélt ajtók beszakadtak, és az épület túlsó oldalán is betörték az ablakok. Az amerikai nagykövet a nem mesze lévő, 21 emeletes Cooperative Bank legfelső szintjén tárgyalt Joseph Kamothóval, Kenya kereskedelmi miniszterével.

A robbanás erejétől a bank épülete megremegett, az ablakok betörték. „Csak a vért láttam” – emlékezik vissza Kamotho. „Össze-vissza voltunk vágva, rohantunk az életünkért”.

Abraham Muthogo Kamau a hétemeletes épület földszintjén lévő irodájában volt a detonáció pillanatában. Amikor az első robbanást meghallotta, felállt íróasztala mögül, hogy körülnézzen. A következő pillanatban azonban már az utcán találta magát, ahová a robbanás kivetette. Másnap a kórházban adta meg csodálatos megmenekülésére a magyarázatot: Isten szeret engem.”⁹

A TÁMADÁS ELŐZMÉNYEINEK ÉS KÖVETKEZMÉNYEINEK KORMÁNYZATI BIZOTTSÁGI ELEMZÉSE

Madeleine Albright, az Amerikai Egyesült Államok külügyminisztere a kenyai, és az ezzel egy időben, a tanzániai (Dar-es Salaamban) amerikai külképviselet elleni robbantásos merényletek kivizsgálására egy bizottságot (Accountability Review Board) állított fel, William J. Crowe ny, admirális vezetésével. Az alábbiakban, e bizottság Zárójelentésében leírtak alapján foglaljuk össze a támadás részleteit.

Előzetes megállapítások¹⁰

Az 1998. augusztus 7-én, közel egy időben, Tanzániában és Nairobiban gépjárműbe rejtett bombával végrehajtott terroristatámadás, több mint 200 halálos áldozatot követelt és több mint 4000 sérülést okozott. 12 amerikai követségi alkalmazott és családja, valamint 32 kenyai és 8 tanzániai alkalmazott volt a halottak között.

Mindkét követségi épület ugyan ellenállt a robbantásnak, de használhatatlanná lett minősítve. A szomszédos épületekben is jelentős károk keletkeztek. A felállított vizsgálóbizottságok az alábbiakat állapították meg:

- a cél a kancelláriák megsemmisítése volt: megölni vagy megsebesíteni a kormányzati alkalmazottakat, kárt okozni/lerombolni az USA tekintélyét, szellemét és politikáját;
- mindkét nagykövetség biztonsági rendszere és fizikai biztonsági eljárásrendszere megfelelt, néhol még meg is haladta a külügyminisztérium által meghatározott alsó, ill. középszintű fenyegetettséghez tartozó biztonsági előírásokat. Azonban ezek az általános előírások nem egy ilyen nem várt eseményre vonatkoztak, és elégtelen védelmet nyújtottak egy nagy gépjárműves bombatámadás esetén;
- a külügy valójában nem is alkalmazta teljességében a biztonsági előírásokat. Például egyik helyszínen sem rendelkezett a minimális 30 m-es biztonsági „tisztá” zónával az

⁹ Pátkai Mihály: Globális harc a terrorizmus ellen, Hetek, II. évf. 33. szám, 1998. 08. 15.

¹⁰ Forrás: http://www.state.gov/www/regions/africa/board_overview.html alapján.

épületek körül, mivel mindkettő meglévő épület volt, így általánosan eltekintettek ennek a szabálynak a betartásától. Ennek az elterjedt felmentésnek a biztonságos távolság megléte alól, ill. az egyéb nem-megvalósítható biztonsági szabvány előírások azt mutatják, hogy nincs elegendő anyagi fedezet a standard hatálya alá tartozó épületek helyettesítésére rövid időn belül. Az augusztus 07-i bombarobbanás fényében, az általános felmentés a biztonságos távolság kötelező megtartása alól újabb hasonló támadások bekövetkeztéhez vezethetnek;

- A biztonsági előírásokat mindkét helyszínen betartották. Nairobiban az őr megtagadta a sorompó felnyitását, ezzel megakadályozta, hogy a merénylő behatoljon. Dar es Salaamban ugyancsak a váratlanul felbukkant őr megállította az elkövetőt és egy vízszállító tartálykocsi megakadályozta a távozását. A követségi alkalmazottak viszont nem voltak felkészítve ilyen típusú támadásra, és a kerítés menti őrknek sem volt megfelelő felszerelése annak elhárítására;
- nem voltak megbízható felderítési adatok, melyek azonnali vagy taktikai figyelmeztetést adhattak volna az augusztus 07-i támadásról.

A kenyai robbantás részletes vizsgálatának eredményei¹¹

Augusztus 07-én helyi idő szerint kb.10:30-kor, terroristák vezette autóba szerelt nagy bomba robbant a nairobi követség hátsó udvarán, a földalatti garázsba vezető rámpához közel. Összesen 213 ember halálát okozta, ebből 44 követségi alkalmazott (12 amerikai, 32 külföldi). 10 amerikai és 11 helyi alkalmazott komolyan megsérült. Kb. 200 kenyai meghalt és 4000 megsérült a közelben a repeszektől.

A követségben esett kár igen jelentős volt, főleg belül. Habár az 5 szintes vasbeton épületben kis szerkezeti károk keletkeztek, a robbanás tönkre tette az ablakokat, a kereteket, a válaszfalakat az irodákban. A másodlagos, üvegekből, faldarabokból, belső beton falszerkezetekből leváló részekből származó repeszhatás okozta sérülések okozták a legtöbb követségi dolgozó sérülését. A kenyaiak sérülései a szomszédos Ufundi Szövetkezeti Épület összeomlásából eredő szilánkoktól, ill. a Szövetkezeti Bank épületéből és más, a 2-3 blokknyi sugarú körön belüli épületekből kirepülő üvegszilánkoktól keletkeztek¹². A többi sérült járókelő és motoros volt a zsúfolt utcán.

Egy helyi szerződéses őr látta, hogy a támadást végrehajtó teherautó átlépte a hátsó, nem ellenőrzött vonalat nem sokkal az után, hogy a postakocsi után bezárták a kaput és leengedték a sorompót. A teherautó a hátsó bejárat felé közelített, de útját állta egy, a Szövetkezeti Bank földalatti garázsából kijövő autó. Visszaszorították az akadályozó autót és a sorompó felé indultak. A két terrorista közül az egyik kérte az őrt, hogy nyissa ki a kaput, de az visszautasította ezt. Erre az egyik támadó elkezdett pisztolyból tüzelni, a másik egy fénygránátot dobott az őre. A fegyvertelen őrk fedezékbe futottak és az őrből próbálták kézi rádión és telefonon hívni a tengerészgyalogos biztonsági őrseget. Sikertelenül, mert a rádiófrekvencián más beszélt és a telefon is foglalt volt. A lövöldözés és a gránátrobbanás, valamint a robbantás között eltelt idő alatt sok követségi alkalmazott, illetve banki dolgozó az ablakokhoz rohant, hogy megnézze, mi történik. Ők voltak azok, akik a gépjármű felrobbanása következtében meghaltak vagy komolyan megsérültek.

Sem a menekülési tervben, sem egyéb utasításban nem volt rögzítve és gyakoroltatva olyan eljárás, mely alapján a dolgozók tudták volna, hogyan kell viselkedniük egy gépkocsiban elhelyezett bomba, vagy a követség elleni fegyveres támadás esetén. Ha az alkalmazottak

¹¹ Forrás: http://www.state.gov/www/regions/africa/board_nairobi.html alapján.

¹² A robbanás következtében szétrepülő üvegszilánkok, mintegy fél mérföldes (mintegy 800 m) sugarú körben okoztak sérüléseket. [6]

helyesen a padlóra hasáltak volna, és menedéket keresnek már a gránát robbanásakor, sokak életben maradtak volna.

A követségnek csak 1 rádiófrekvenciája volt és nem volt az öröknek riasztó eszközük. A Bizottság úgy találta, hogy volt némi időkiesés a gránát és a robbantás között.¹³

A kapuőrök tehetetlensége, hogy nem tudták a bennlévőket figyelmeztetni a közelgő teherautó okozta robbantásra, több módon orvosolható lett volna. Egyik pl., ha a követség rendelkezik egy másik rádiófrekvenciával, amin az örök jelzést tudtak volna adni a tengerészgyalogos biztonsági őrségnek. Ők, egy belső hálózaton figyelmeztethették volna a dolgozókat és így lett volna idejük fedezékbe vonulniuk. De akár egy közvetlen jelző berendezés is segíthetett volna, amivel az örök maguk riaszthatják a belső hálózatot. A nagykövetségeken alkalmazott „Selecton” riasztó rendszer nem volt ilyenre programozva, mert ezt a Külügy soha nem támasztotta igényként egyik nagykövetségen sem.

A követség épülete a korai 1980-as években épült (az Inman szabvány megszületése előtt), Nairobi két legforgalmasabb útjának kereszteződésében, és két nagy forgalmú közlekedési központ közelében. Tehát emiatt és a szomszédos épületek közelsége miatt nem volt tartható a szükséges biztonsági távolság¹⁴. Ezt ellensúlyozandó az épületet körülvették 2,6 m-es, függőleges oszlopokból álló kerítéssel. A kerítéssel párhuzamosan egy acél oszloprendszer húzódott 5-18 méteres távolságban a konzulátus falának külső vonalától. Az ablakok nem voltak külön kimerevítve (függetlenül a szerkezettől), de 4 mm-es biztonsági fólia volt az üvegezésen.

Augusztus 7-e előtt a nairobi nagykövetség közepes veszélyeztetettségűnek számított (politikai veszélyeztetettség és a terrorista támadások tekintetében), és megfelelt a Külügyminisztérium által ehhez a szinthez rendelt biztonsági szintnek, kivéve a 30 m-es „tisztá” távolságot. A bombatámadás rávilágított, hogy ezek az előírások hibásak voltak. Ezért kiegészítő rendelkezések válnak a továbbiakban szükségessé.

Nem volt olyan konkrét hírszerző jelentés, ami figyelmeztetett volna az augusztus 7-i eseményekre, habár korábban voltak jelentések, melyekben állítólagos célpontként szerepelt az USA több követsége, köztük a nairobi is. Ezek a hírek elterjedtek a képviselőken és hírszerzői körökben, de mégis alulértékelték őket, mert nem megbízható forrásból származtak. Más jelentések pontatlanok voltak, nem tartalmaztak időpontot vagy többször változtatták azokat, így nem voltak használhatók. Ráadásul a hírszerzők és a fegyveres szervezetek által, a terrorista gyanús csoportok ellen (pl. az Al-Haramayn kormány-ellenes csoport vagy az Usama Bin Laden szervezet) Nairobiban végrehajtott korábbi sikeres akciók következtében úgy értékelték, hogy az ilyen jellegű fenyegetettség szintje csökkent.

Ennek ellenére, a nagykövetségek megnövelték az épület körüli járőrök számát, szigorúbban figyelték a vízumot igénylőket, a járműveket és a környéket. A területi biztonsági tiszt felhívta a dolgozók figyelmét az elővigyázatosságra és annak fontosságára, hogy jelentsék a különös eseményeket. Továbbá kérte a kenyai kormányt, hogy erősítsék meg az őrzést a követség körül, különösen a megfigyelés tekintetében. Tárgyalt a rendőrséggel, azok bombatámadás esetén alkalmazandó akciótervéről. A követség kért és kapott egy szakértő csapatot, hogy az örököt megismertessék a robbanószerkezetekkel, és egy veszély elhárító bizottság felülvizsgálta és folyamatosan javítgatta a biztonsági eljárásokat.

¹³ Ezek nem nyilvános információk.

¹⁴ A Libanonban, 1985-ben, az amerikai tengerészgyalogosok laktanyája ellen elkövetett öngyilkos merényletet követően, az amerikai kormány vizsgálóbizottságot állított fel Bobby R. Inman admirális vezetésével. Ennek eredményeként született meg, az Inman szabvány (Inman Standard), mely a robbantások által fenyegetettnek tekintett építmények kialakításával kapcsolatos szabályokat rögzítette. Ennek alapján, a 262 amerikai nagykövetségből 126-ot alakítottak át, további 210, egyéb ügynökség által birtokolt épülettel együtt. A szabvány szerint, még az alacsonyabb veszélyeztetettségű szintűnek tekintett követségek esetén is biztosítani kell, a minimum 100 láb (kb. 30 m) biztonsági távolságot, az épület és a legközelebbi úttest között. [6]

1997. december 24-én a nagykövet értesítette Washingtonot a várható fenyegetettségéről és az erre tett válaszlépésekről, mind a saját mind a kenyai kormány részéről. Rámutatott, hogy jó néhány jelentés szerint a követség célpontja lehet a terroristáknak, politikai és bűnözői támadásoknak, és a biztonsági távolság elégtelensége miatt, kiemelten rossz helyzetben vannak. Kérte Washingtonot, hogy új helyre költözhessenek. A januárban kapott válaszban az állt, hogy megvizsgálták a helyzetet, de szerintük a fenyegetettség szintje csak közepesnek mondható, és ezért nem gondolkodnak új épületen. Felajánlották, hogy küldenek egy szakértői elemző csapatot, aki megtalálja azokat a területeket ahol még javítható a biztonság, és azt is megmondja hogyan. Továbbá javasolta az alkalmazottak létszámának csökkentését és Pretoriába való átküldését.

Az elemző csapat márciusban meg is érkezett és elkészítette a jelentést. A folyamatos levelezésekből kiderült, hogy a Külügy kész volt a beosztottak biztonságának növelésére a normál szinten túl is. Sem a csapat, sem a követség szakembere nem koncentrált a követség mögötti terület fejlesztésére. Végül elfogadtak egy kerítést az épület előtti parkolónál, egy legördülő ajtót a bejáratnál és egy garázsajtót a hátsó alagsorhoz. Ezek kivitelezése még folyamatban volt a támadás idején, de ha kész lettek volna sem jelentettek volna különösebb elrettentést a terroristáknak az épület megközelítéséhez, sem a robbanás hatásainak csökkentésében nem játszhattak volna szerepet.

1998-ban a külügy kiadott egy világméretű figyelmeztetést, mivel Bin Laden megfenyegette az USA polgárait. Ugyanakkor ebben a figyelmeztetésben nem volt semmi speciális, ami az észak-afrikai követségekre utalt volna.

A nagykövet 1998 áprilisában levelet írt a külügyminiszternek, majd egy hónappal később Cohen külügyminiszter helyettesnek is, újból hangsúlyozva a követség sebezhetőségét és kérve egy, az Inman szabályoknak megfelelő épület biztosítását. Ms. Cohen júniusi válaszában azt állította, hogy mivel a követség közepesen veszélyeztetettnek lett besorolva, a kért megerősítésre vonatkozó munkák nem kapnak elsőbbséget a prioritási listán. Egyben felhívta a figyelmet, hogy csak az ablakok megerősítésére 4,1 millió dollárba kerülne.

A követség a lehetőségekhez képest lépéseket tett a hátsó parkoló ellenőrzésére és ezáltal a biztonsági távolság növelésére, de mindez kevés sikerrel járt. 1997 végén a követség megnövelte a járőröző őrök számát a hátsó területen így biztosítva, hogy engedély nélküli személyek ne parkolhassanak ott. 1998 májusában a szomszédos Szövetkezeti Bank levélben javasolta, hogy közös költségen építsenek kerítést és sorompót a Haile Selassie Avenue felőli bejáratához (itt jöttek be később a támadók). Hivatalosan a követségről soha nem válaszoltak a levélre. Nem érezték úgy, hogy ez az ő kötelességük lenne, hiszen a terület nem az ő tulajdonuk. Ráadásul az első kerítés építése kapcsán rossz tapasztalatuk volt azzal kapcsolatban, hogy milyen nehézkes engedélyt szerezni a kenyai kormánytól az építéshez. Attól tartottak, hogy ha a bank sem kapja meg az engedélyt, és ha az USA ad pénzt az építéshez, akkor ők mehetnek bíróságra, hogy visszapereljék a befektetett összeget.

A kerítés elkészült augusztusra, de a sorompó a földön fekvő még felszerelésre várt, amikor a támadás történt. Nem bizonyítható, hogy ha a követség részt vállalt volna a költségekből, az meggyorsította volna a munkák menetét, és így a sorompó már a helyén lett volna, ami újabb akadályt jelentett volna a terroristáknak a hátsó parkolóba jutásban. Még ha a sorompó megléte el is térítette volna a terroristákat a végrehajtott támadási iránytól, a Haile Selassie Avenue felől még mindig kb. 15 méterre meg tudták volna közelíteni a követség épületét, ami majdnem közelebb lett volna, mint a tényleges robbantási helyszín, és legalább ennyi, ha nem több kárt tudtak volna okozni a robbantással.

Az, hogy a követség nem nagyon kereste további módját a hátsó bejárat feletti ellenőrzés lehetőségének, és hogy Washingtonban ez idő tájt a bűnözés fontosabb volt, mint a terrorista fenyegetés, jól tükrözi az uralkodó szemléletet. A terrorizmust komoly, de nem specifikus potenciális veszélynek tekintették, míg a bűnözés, mint a rablás és az emberölés a követség

környezetében a mindennapok része volt, ami közvetlen fenyegetést jelentett a dolgozók és családtagjaik számára.

Az örök egy speciális program keretében kapták a képzésüket, de hiányzott a képzésükből a gépkocsiba rejtett bomba keresése, felismerése és az erre való reagálás. Nem kaptak iránymutatást arra az esetre sem, ha egy gyanús teherautó parkol le a követség mögé.

A másik anomália az volt, hogy a követségi rezidenciában (lakrészben) az öröknek volt vészriasztójuk, de a követségen nem. De minden hiányosság ellenére az örök bátran viselkedtek, amikor megtagadták a terroristák bebocsátását a hátsó kapunál, ezzel megakadályozva a még nagyobb katasztrófát.

A bombarobbanás után minden alkalmazott gyorsan és hősiesen segített a sérültek ápolásában, a halottak körülöttei teendőiben és a működés helyreállításában.

Washingtonban a külügy által alakított különleges alakulat azonnal kapcsolatba lépett a követség alkalmazottaival és elkezdtek kideríteni a károk mértékét, a sebesültek számát és mentő erőket mobilizáltak segítségként Nairobiba. Egy mentőcsapat a riasztástól számított 6 órán belül elindult, de a repülőjük lerobbant. Ezért Spanyolországban le kellett szállniuk, mely által 15 órást késést szenvedtek (ekkorra érkezett meg egy másik repülő). Habár az alakulat 40 órával a robbanás után érkezett a helyszínre, a segítségükkel sikerült helyreállítani a működési körülményeket, a kommunikációt és elkezdni az egyéb mentési munkákat.

Augusztus 9-én újabb csapatot indítottak útnak Washingtonból. Az őket szállító gép Szicíliában robbant le és 8 órát kellett várniuk, mielőtt Kenya felé folytathatták útjukat. Augusztus 8-án érkezett egy orvosi mentőrepülő Németországból, de annak kapacitása nem volt elégséges a sérültek elszállításához. A Bizottság több magyarázatot is kapott arra, hogy miért nem tértek vissza Németországba a legsúlyosabb amerikai sérültekkel. Félreértések voltak a körül is, hogy milyen stabilizációs beavatkozásokra volt szüksége a sérülteknek a repülés előtt. A kenyai kórházi orvosok, akik a sérülteket látták el érzéketlennek tartották az amerikai orvosokat. Az első sérültek csak 40 órával a robbantás után tudtak felszállni, a második csoport már gördülékenyebben, de ők is csak 70 órával később.

Egy csapat tengerészgyalogost is útba indítottak Bahreinből, hogy segítsenek a követség biztonságát helyreállítani. Az ő gépük is késett. Az FBI 200 ügynököt küldött a helyszínre, hogy megtalálják és letartóztassák az elkövetőket.

A Washingtonból a helyszínre özőnlő emberek komoly szervezési problémákat okoztak, kezdve az elszállításuktól. Ennek megoldása többnyire a nagykövetre várt. A tengerészgyalogos csapat általában a túszzabaddítással foglalkozik a terrorista cselekmények kapcsán. Nairobiban szembesültek azzal, hogy a rendszeresített személyes felszerelésük nem elégséges a szituáció kezeléséhez. Ez készületlenül érte a washingtoni illetékeseket a különleges alakulatnál. A követséget ért jelentős kár miatt a működés kaotikus volt.

Összegzett megállapítások:

1. Nem volt hírszerzői információ a készülő támadásról. Az 1997-ben kapott, gyilkosságról és bombatámadásról szóló előkészületek hírére alaposan átvilágították, de az 1998 év eleji híreket vitathatónak találták.
2. 1997 őszén a követség vezetése az esetleges támadási hír hatására lépéseket tett a biztonsági szint javítására. Segítséget kértek és kaptak Washingtonból, ezzel sikerült a közepes fölé növelni a szintet a fizikai biztonság területén. Kérték a követség elköltöztetését is, de ezt a külügy emberei visszautasították.
3. A biztonsági rendszerek és az eljárások megfeleltek, néhol még meg is haladták a közepes szinthez rendelt mértéket, habár az épület a biztonsági távolság tekintetében nem felelt meg a szabályoknak, mivel még a vonatkozó szabvány megszületése előtt építették.

4. A helyi örök nagyon jól reagáltak, amikor megtagadták a terroristák bejutására vonatkozó kérést.
5. Számos biztonsági hiányosság volt tapasztalható, leginkább az, hogy a személyzet nem kapott felkészítést a bombatámadások esetére. Nem volt ilyen esetre szolgáló riasztási rendszer kiépítve (sem belső riasztásra, sem a külvilág felé).
6. A követségnek nem volt megfelelő, biztonsági célra elkülönített rádiókommunikációs frekvenciája, mert a kenyai kormány minduntalan visszautasította az erre vonatkozó kérelmüket.
7. A hátsó parkolók tekintetében, erőteljesebb lépéseket kellett volna tennie a követségnek, de a jogi akadályok és a média hatása gátolta ebben. Továbbá az sem nyert bizonyítást, hogy a teljes kontrol megléte elrettentette volna a terroristákat a támadástól, és csökkenthette volna a károkat.
8. A bombatámadás után Washington által, felbecsülhetetlen értékű segítségnyújtásként szakemberek, orvosok csapata érkezett a helyszínre. Ugyanakkor logisztikai problémák jelentősen késleltették érkezésüket, majd tömeges jelenlétük újabb problémákat okozott (pl. elszállásolás). Komoly médiakritika érte a követséget a nem elég rugalmas médiakezelésért. A külügy különleges alakulata jól teljesített, habár a vezetés és a szervezés folyamatosságával voltak problémái. Szükséges, hogy a krízis helyzetekben való reagálást, a tömeges sérültek esetén való cselekvést és a vészkiürítési tervet fejlesszék.
9. A bizottság nem talált olyan alkalmazottat, aki szabályszegést követett volna el.
10. Némi szabálysértés elképzelhető az örök kiképzését illetően, de nem bizonyított az, hogy ha megkapták volna azt, az hatással lett volna a történetekre.
11. A bizottság felelősnek tartja Washingtonot, hogy világszerte alacsonynak ítélte meg, alábecsülte a veszélyeztetettség szintjét, a követség helyszínének jóváhagyását annak ellenére, hogy nem volt tartható a biztonsági távolság és ki volt téve a bűnözők támadásának, valamint hibás abban, hogy a biztonsági tervben nincs autóbombára vonatkozó utasítás rész, és vészjelző rendszer sem volt kiépítve.

A Bizottság elnökének jelentése, a külügyminiszternek¹⁵

A felhatalmazás alapján megalakult 2 tényfeltáró (nyomozó) bizottság benyújtja a kenyai és a tanzániai robbantásról szóló jelentését. A 2 robbantás során több mint 200 ember halt meg, és több mint 4000 sérült meg. Köztük 12 amerikai kormányzati alkalmazott és családja, valamint 40 kenyai és tanzániai állami alkalmazott. Mindkét épület jelentősen sérült, rombolódott. Az FBI általi nyomozások a támadások helyszínein még folynak.

A vizsgálat befejezésével két összefüggő tény döböntette meg a Bizottságokat. Az egyik, a terrorizmus elleni védelem eszközeinek elégtelen biztosítása, illetve hogy a teljes kormányzati szférában (minisztériumok, ügynökségek általában, és mindkét helyszínen - Washington DC. és követségek) az tapasztalható, hogy nem veszik komolyan a biztonsági előírásokat. A jövőben szükségszerű, a biztonsági sérülékenységre irányuló figyelem állandó szinten tartása az emberéletek megmentésére, a hasonló tragédiák megelőzésére.

Nem kimutatható, hogy az alkalmazottak szabálysértést követtek volna el a munkájuk során az augusztus 7-i bombatámadás során. Ugyanakkor az elmúlt évtizedek kormányzatainak együttes hibája, hogy nem fordított kellő energiát a külképviseletek terrorista támadások elleni hatékonyabb védelmére világszerte.

Meg kívánjuk jegyezni, hogy a nagykövet jóval a támadás előtt odafigyeléséről és professzionalizmusról tett tanúbizonyságot, amikor a követség biztonsági megerősítését, többek között áthelyezését kérte. Örömmel tapasztaltuk, hogy a megtámadott követségek

¹⁵ Forrás: http://www.state.gov/www/regions/africa/board_letter.html alapján.

vezetői és stábjai, Nairobiban és Dar es Salaamban egyaránt nagyszerűen kezelték a helyzetet, órákat töltöttek a sebesültekkel, minden igyekezetükkel azon voltak, hogy a működést helyreállítsák.

A bizottság azt is megállapította, hogy a felderítés nem adott azonnali figyelmeztetést az augusztus 7-i támadásról. Megértjük a terrorista hálózatok megfigyelésének nehézségeit és azt a következtetést vontuk le, hogy a sebezhető küldetéseket nem lehet ilyen információra építeni. Úgy hisszük, hogy a politikai szervezetek és a felderítő tisztek is erősen támaszkodnak a felderítési adatokra a fenyegetettség szintjét illetően, habár a tapasztalatok azt mutatják, hogy a transznacionális terrorista szervezetek gyakran figyelmeztetés nélkül csapnak le sérülékeny célpontokra olyan területeken, ahol az USA elleni várt (véleményezett) terrortámadás szintje alacsony.

Mindkét nagykövetség biztonsági rendszere és fizikai biztonsági eljárásrendszere megfelelt, néhol még meg is haladta a külügyminisztérium által meghatározott biztonsági előírásokat. Azonban ezek az utasítások nem számoltak autóba rejtett bombatámadás esetével, sem transznacionális terrorizmussal, sem annak szörnyű következményeivel. Mindkét követség közvetlen közelében utak voltak, és különösen támadhatóak voltak teherautóba rejtett nagy bomba által. A Bizottság azt találta, hogy számos további ilyen elhelyezkedésű épület van a tengerentúlon¹⁶, ezáltal tehát a képviseltek és azok dolgozói folyamatosan nagy veszélynek vannak kitéve.

Megdöbbenve tapasztaltuk, hogy szinte ugyanilyen eredményre jutott és hívta fel a figyelmet az Inman Bizottság több mint 14 éve. A legzavaróbb a Kormány azon hibája, hogy elmulasztott olyan megelőző lépéseket tenni, amivel elkerülhető lett volna egy ilyen tragédia, (nem adott elsőbbséget és nem finanszírozta a biztonsági fejlesztéseket).

Számos ajánlással állunk elő a terrorista fenyegetések és támadások kezelésére, úgymint:

- a szabályzók és eljárások felülvizsgálatára vonatkozóan, hogy azok a biztonsági készség fokozását és a kríziskezelést szolgálják;
- a külképviseletek méretének és összetételének elemzésére, és olyan folyamatos pénzügyi alap biztosítására, amiből az épületek a jövőben biztonságosabbá tehetők.

Úgy látjuk, hogy a Külügy és egyéb kormányzati ügynökségek készek kiigazításokat alkalmazni, hogy javítsák a képviseltek és a dolgozók biztonságát.

Ajánlásaink azt a célt szolgálják, hogy emberi életeket mentsenek, kérjük ezt szem előtt tartva értékelni a jelentésünket.

A ROBBANTÁS ÉS HATÁSAI MÁS OLDALRÓL VIZSGÁLVA

Mennyi robbanóanyag robbant?

A különböző cikkek, tanulmányok eltérő adatokkal szolgálnak, a gépjárművön lévő robbanóanyag mennyiségére vonatkozóan. Szakértők nyilatkozataiban olvashatunk 250 kg, 400 kg, 680 kg [1500 font, irodalomjegyzék 5. anyaga szerint], 1 tonna [3] tömegű töltetről. Egy, az eseményt feldolgozó dokumentumfilmben 3 tonna szerepel. A romosodás mértéke, az okozott fizikai károk, mindenképpen nagyobb tömegű töltet alkalmazására utalnak (lásd a 3. számú ábrát).

¹⁶ Értsd: USA-ból nézve.

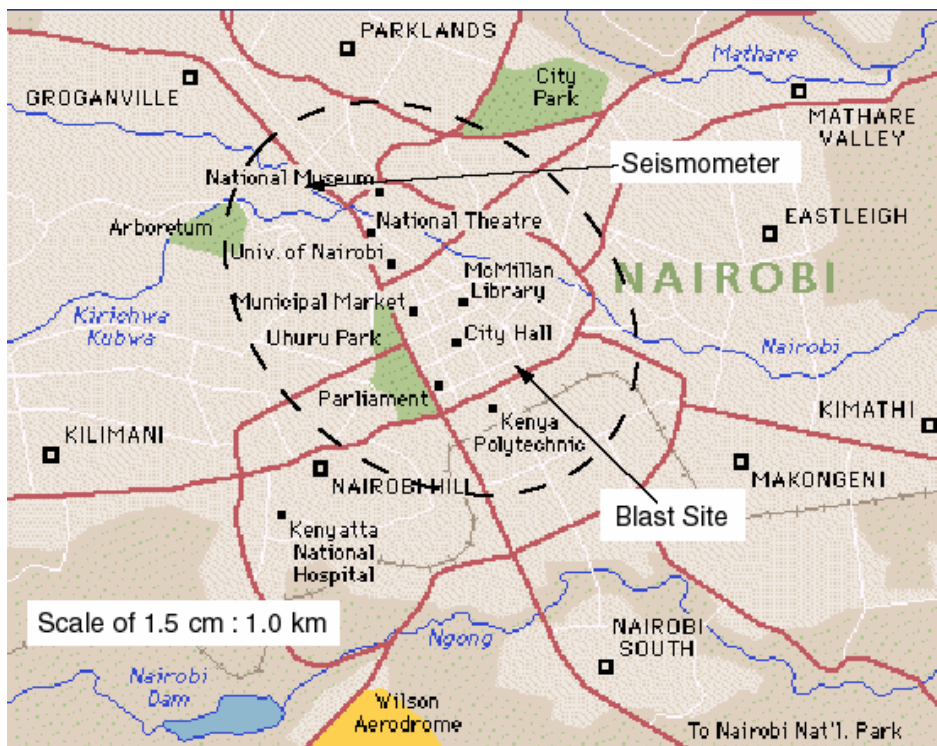

3. számú ábra: A helyszín a robbanás után [1].

Pontos értéket (feltehetően biztonsági megfontolásokból), a fent bemutatott kormányzati vizsgálóbizottsági jelentés (legalább is annak nyilvánosan hozzáférhető része) sem tartalmaz.

A kérdés megválaszolásához, egy teljesen váratlan irányból, forrásból kaphatunk adatokat – egy szeizmológiai tanulmányból [1].

J. David Rogers és Keith D. Kopper „Forensic Seismology” c. tanulmányában abból a „szerencés” tényből indult ki, hogy a Nairobiban történő robbanás hatását egy, a helyszíntől 3 km-re, északnyugatra lévő, háromcsatornás szeizmométer rögzítette.

4. számú ábra: A szeizmométer helye

Ezek, az egyébként földrengés észlelésére és rögzítésére alkalmas eszközök mindig bekapcsolt állapotban vannak, és nagypontosságú adatokat képesek szolgáltatni. Az így rögzített értékek azonban a földrengésen kívül más célra is használhatók, mint például nukleáris tesztrobbantások, kémiai robbanások (ipari, bányászati vagy terrorista robbantások), repülőgép- vagy vonatkatasztrófák kivizsgálásaihoz.

A szeizmogramok elsődleges értékelése alapján a kutatók az alábbi megállapításokat tették:

- a elsődleges robbanást 10:39:19,8 +/- 0,2 s-kor rögzítették;
- ezt követte egy percen belül további két léglökés, melynek oka ismeretlen (feltehetően a lezuhanó épületrészek, talajszintre történő becsapódásának eredményei);
- a szeizmikus nyomaték értéke 4×10^8 Nm volt, mely mintegy 40 font (kb. 18 kg) TNT robbanási értékének felel meg erről a távolságról, mely az okozott károkhoz mérten meglepően kevés.

Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy a robbanási energia nem kizárólag a szeizmikus hullámok létrehozásában játszik szerepet, jelentős mértékben vesz részt a robbanás egyéb hatásaiban is, mint pl.:

- kráterképzésben;
- járművek és építmények rombolásában;
- a repeszek nagy távolságra történő „kilövésében”;
- hang- és hőképződésben.

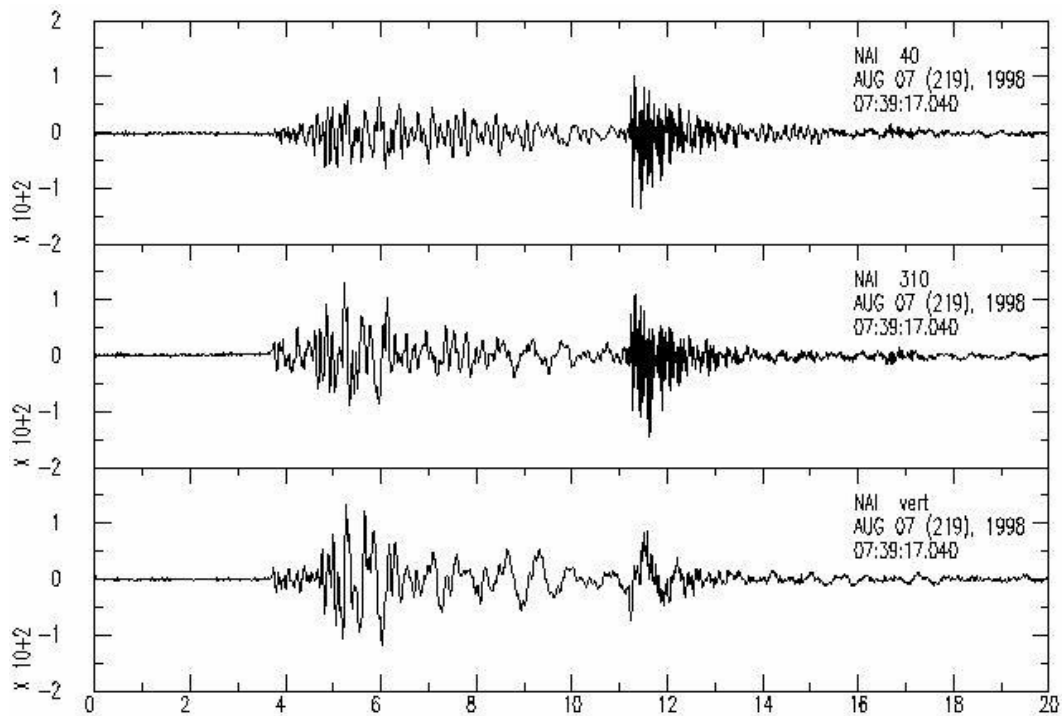
A kutatók annak érdekében, hogy a szeizmikus adatokból nyerhető korrekt információkhoz jussanak a töltet nagyságát illetően, a következő eljárást alkalmazták:

- Ellenőrzött körülmények között robbantott gépjárműbombák szeizmikus adatait rögzítették;
- Az adott környezetben mért szeizmikus értékek alapján meghatározták, az empirikus értékekre vonatkozó törvényszerűségeket;
- Az így kapott törvényszerűséget visszazármaztatva a Nairobiban mért szeizmikus értékekre, megállapították a robbanás teljes energiáját.

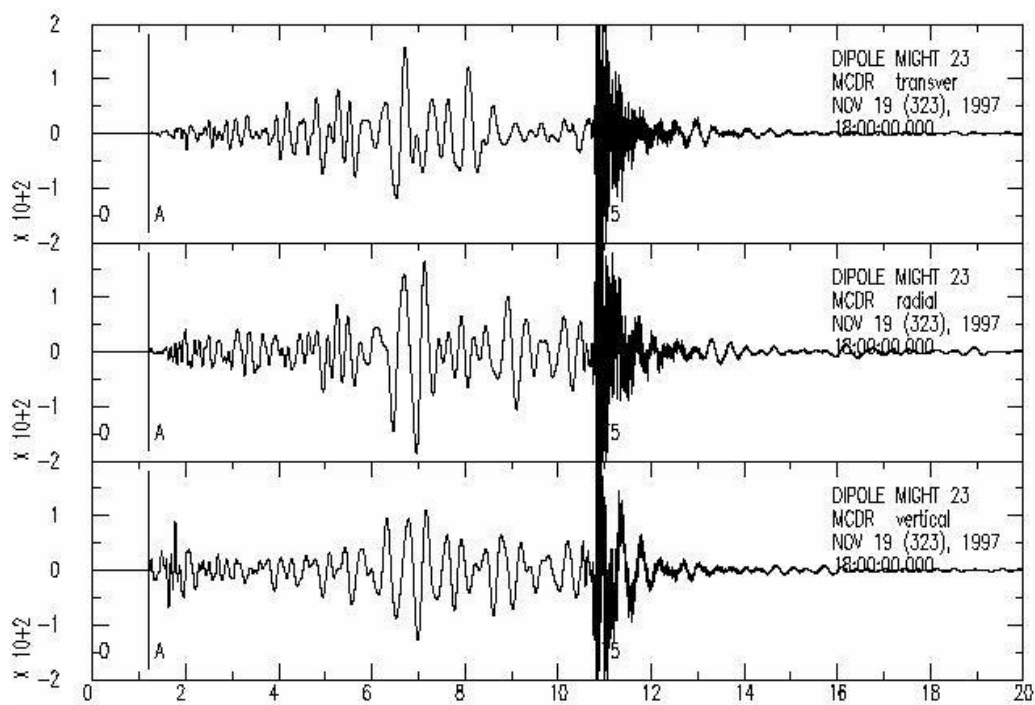
A kísérletek során, négy autóbomba robbantását hajtották végre az Alkohol, Dohány és Tűzfegyver Ügynökség (ATF) kísérleti telepén, az eredményeket szeizmométerrel rögzítve. A járművekben, a terroristák által ilyen esetekben leggyakrabban alkalmazott ANFO¹⁷ robbanóanyag volt.

A Nairobiban mért értékeket (5. sz. ábra) és a kontrol robbantás értékeit összevetették (6. sz. ábra).

¹⁷ Ammóniumnitrát-dízelolaj keverék robbanóanyag.

5. számú ábra: a Nairobiban történ robbanás szeizmogramja

6. számú ábra: a kísérleti robbantás szeizmogramja

A megfelelő számítások után, az alábbi eredményeket kapták:

- A szeizmikus adatok alapján, az egyszerű, fölfelszíni robbanás esetén, a robbanási energia felső határa 17 tonna robbanóanyagénak felelne meg, alsó határértéket nem határoztak meg;
- Az autóbombákra megállapított szeizmikus együtthatóval történő korrekció után (a felső határérték 3%-a), azt kapták, hogy a Nairobiban történt robbantásnál, kb. 3 tonna robbanóanyagot alkalmaztak, amely közelít a valódi értékhez;

- A kenyai szeizmikus mérések eredményeit kombinálva a lőszer teszteknel alkalmazott törvényszerűségekkel, megállapíthatjuk a pontos robbanási energia értékét – ez a vizsgált esetben tökéletesen megegyezett, a bizottsági vizsgálat eredményével.

Bombarobbanás, épületre gyakorolt hatásának értékelésére kifejlesztett módszer

Az irodalomjegyzék [3] anyagában, egy roncsolás-mentes vizsgálati módszer (Non Destructive Testing Equipment – NDT) alkalmazásával elemzik, a kenyai nagykövetségénél végrehajtott robbantást.

Ezen belül külön kitérnek, a Szövetkezeti Bank 27 emeletes, 85 méter magas toronyépületében, a robbanás következtében bekövetkezett károsodások vizsgálatára. Érdekes, hogy a tanulmány, a gépjármű bomba tömegét kb. 1 tonnában határozza meg.

A robbanás következtében fellépő károsodások vizsgálata során az alábbi részfeladatok elvégzését javasolja:

- A tényleges vizsgálat előtti feladatok, adat- és dokumentumgyűjtés;
- A vizsgálat:
 - külső szemrevételezéssel nyert adatok;
 - ultrahangos vizsgálatok (ÚT);
 - talajradaros vizsgálatok (GPR);
 - mágneses vizsgálatok;
 - szilárdság vizsgálat (impact test);
 - röntgen vizsgálat.

AZ AMERIKAI KORMÁNY NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSI ÜGYNÖKSÉGE (USAID) ÁLTAL TETT INTÉZKEDÉSEK [7]

A kenyai bombatámadást követően, az amerikai kormány egy 50 millió dolláros alapot hozott létre, a kenyai és a tanzániai bombatámadások károsultjainak, humanitárius megsegítése céljából. Ennek kezelője, az USAID nevű szervezet lett. Az alap-program befejezését követően, a szervezet tovább folytatta tevékenységét Kenyában, mint Bombatámadás felelősségi program.

Első lépésben, egy 37 850 000,- \$ értékű, hároméves segélyprogramot indítottak (1998. december 18. és 2001. szeptember 30. között), majd ez meghosszabbításra került 2002. szeptember 30-ig.

A bombasérültek, és a támadás következtében egyéb kárt szenvedettek megsegítésére, egy ötponos programot hoztak létre, az alábbi feladatokkal:

1. A gazdasági károk mérséklése, ezen belül a kárt szenvedett vállalkozások segítése, és a sérült épületek rehabilitációja;
2. A támadás során sérüléseket szenvedettek egészségügyi kezelésének finanszírozása;
3. A sérültek utógondozásának finanszírozása;
4. A bombatámadásban elhunytak és megsérültek gyermekei, alap- és középfokú iskoláztatásának finanszírozása;
5. A helyi katasztrófavédelmi rendszer megerősítése, ehhez fejlesztési alapok biztosítása, a helyi szervezetek technikai támogatása.

Az ügynökség közreműködésével, az alábbiak valósultak meg:

SUMMARY TABLE OF USG ASSISTANCE TO KENYA BOMBING PROGRAM (\$000)

1) Original Emergency Assistance:

Search and Rescue Operations	\$3,400
Medical Equipment/First Responder Training	654
Small Business Aid	300
Mental Health Assessment/Counseling	20
Engineering Advisors	38
NGO Coordination	40
Sub-total	\$4,452

(Sources: OFDA, RHUDO, USAID bilateral, DOD, HHS, U.S. Public Health Service)

2) FY '98 Carry-Over Economic Support Funds (ESF):

Operation Recovery	50
Medical Payments to Hospitals	800
Sub-total	\$850

3) Special Appropriations (ESF):

Medical, Educational and Social Recovery	14,070
Economic and Infrastructure Rehabilitation	19,030
Administrative Costs	3,900
Sub-total	\$37,000*
Grand Total:	\$42,302

* Estimates based on USAID/Kenya Controller's records as of June 30, 2002 and making certain assumptions about the final use of the approximate \$1.2 million in residual USAID funding for the bombing response program

VÉGKÖVETKEZTETÉSEK

A kenyai amerikai nagykövetség elleni robbantásos merénylet „eredményei”:

- 213 halott;
- több mint 4000 sérült;
- az ötszintes Ufundi Szövetkezeti Épület megsemmisült;
- a 27 emeletes Szövetkezeti Bank súlyos sérüléseket szenvedett;
- károk keletkeztek a nagykövetség épületében is;
- a környezetben több mint 60 ház sérült meg;
- mintegy 250 üzleti vállalkozás szenvedett anyagi kárt.

Okok és következtetések:

- a nemzetközi terrorizmus egyre szélesebb körben alkalmaz robbantásos cselekményeket, szerte a világon;
- a bombamerényletek során egyre többször használnak nagy töltetű, gépjárműben elhelyezett robbanószerkezeteket, főleg épületek, építmények megsemmisítésére;
- e robbanószerkezetek pusztító hatása, a robbanás másodlagos hatásai miatt (leomló épületszerkezetek, üvegek okozta, nagy pusztító sugarú repeszhatás), jelentős úgy a személyi, mint az anyagi veszteségek tekintetében;

- a támadás célpontjai sok esetben nem az anyaországban lévő objektumok, hanem a kevésbé védett és védhető, külföldi képviseletek, létesítmények;
- a nemzetközi terrorista szervezetek egyre nagyobb szakértelemre tesznek szert, az ilyen jellegű cselekmények előkészítésében és végrehajtásában; ehhez megfelelő anyagi és technikai háttérrel rendelkeznek;
- a vizsgált esetben, az amerikai szervezeteknek (egy korábbi, súlyos áldozatokkal járó esemény kapcsán) rendelkezésre álltak azok a szabályzók, melyek révén elkerülhető (de legalább is hatásában mérsékelhető) lett volna a merénylet pusztító hatása (Inman Szabvány);
- a takarékoság ebben az esetben is sokba került (mind anyagilag, mind a személyi veszteségek tekintetében), az elkövetők viszont minden esetben meg fogják találni a támadható gyenge pontokat;
- a kenyai események bizonyították, hogy a különböző szintű felderítés nagyon fontos a terrorizmus elleni harcban, de csak erre nem lehet támaszkodni a biztonság terén;
- építmények elleni, autóbombával végrehajtani tervezett támadás esetén, a két legfontosabb szempont:
 - a merénylet nem juthat be a védendő objektum területére, még kevésbé az objektumba (Nairobiban a biztonsági őrség sikeresen megakadályozta, hogy a gépkocsi bejusson tervezett támadási helyére, a földalatti garázsba);
 - az összes életbe léptetett rendszabály semmisnek tekinthető, ha a védett létesítmény olyan távolságra megközelíthető a merénylet által, ahonnan az oda be/eljutni engedett gépjárműben elhelyezhető robbanószerkezet, azt pusztítani képes;
- a kenyai robbantás utáni mentés, ellátás anomáliáit, problémáit ezen a helyen nem értékeljük, az minden kialakult katasztrófa helyzetben elfogadhatatlan lenne.

Egyszerű módszerek a biztonsági távolság meghatározása

Egyszerű számításokkal meghatározható, hogy egy adott anyagú, szerkezetű építmény, milyen távolságból támadható robbantással, ún. közbehelyezett összpontosított töltettel. A volt szovjet robbantási utasítás pl. (mely nagyon sok országba eljutott), pontos képletet ad erre a feladatra [10]:

$$C = 10 * A * h * r^2$$

ahol: C – a TNT töltet tömege kg-ban;

A – a robbantandó anyag tulajdonságaitól és az alkalmazott robbanóanyagtól függő tényező (az Utasítás 23. sz. melléklete szerint);

h – a legtávolabbi robbantandó elem vastagsága m-ben;

r – a töltet középpontja és a legtávolabbi robbantandó elem tengelyvonala közötti távolság m-ben.

Az építmény belsejében elhelyezendő, azt rombolni képes töltet mennyisége még ennél egyszerűbben meghatározható, az adott helyiség (ahol a töltetet elhelyezik) belső térfogata alapján. Először egy 1903-ban megjelent civil robbantási szakkönyvben olvashatunk róla, azóta pedig minden katonai robbantási szabályzat tartalmazza az alábbi eljárást.¹⁸

¹⁸ A táblázatot szerkesztette dr. Lukács László.

Utasítás / adat	A gyakorlati robbantó technika kézikönyve 1903	Műszaki oktatás – Robbantások 1928	Robbantási segédlet 1950	Ideiglenes robbantási utasítás 1950	Robbantási utasítás 1965 1971
Töltetek a földszinten	1.5 m falvastagságig 0.1-0.3 kg II. osztályú dynamit, vagy 0.6-2.0 kg robbantópor/légm³ 1.5 m felett 0.3-0.6 kg dynamit, vagy 2.0-4.0 kg puskapor	1.5 m falvastagságig 0.1-0.3 kg ekrazit légköbméterenként 1.5 m falvastagság fölött 0.3-0.6 kg ekrazit	Téglaépület 0.5-2.0 m falvastagságig 200-600 g/légm³ közepes hatóerejű robbanó- anyag; kő- és betonépületnél 200-1200 g/ m³	„Közepes hatóerejű robbanóanyag esetén a helyiségek belvilágának 1 m ³ -ére 0.1-0.6 kg-ot kell számítani. ”	0.5-2.0 m falvastagságig a belső térfogat minden m ³ -re 0.1-0.4 kg közepes hatóerejű robbanóanyag
Töltetek a pincében	Megegyező a fentivel	0.3-0.6 kg ekrazit/ légköbméter	1 kg/légm³	1 kg/légm³	1 kg/légm³
Töltet elhelyezése közel négyzet alaprajzú helyiségben	Egyenlő vastag falaknál a helyiség közepén, ellenkező esetben a vastagabb falakhoz közelebb	„Egyenlő vastagságú falaknál a tölteteket a tér közepére, egyébként a legnagyobb ellenállású fal közelébe helyezzük.”	-	-	„főfalak által egymástól elkülönített minden egyes épületrészben külön töltetet kell elhelyezni.”
Töltet elhelyezése hosszú helyiségben	A helyiség hosszához mérten két, vagy több részre elosztva	„Nagyobb helyiségekben a tölteteket megosszuk.”	-	-	az épület kétszeres szél-vel egyenlő távolságban több, egy tűzben felrobbantandó” töltet

Amennyiben nem akarunk még ilyen számításokat sem elvégezni, akkor az amerikai Alkohol, Dohány és Tűzfegyver Kormányhivatal által készített táblázat adataira támaszkodhatunk, mely többek között a rendőrségnek és a tűzoltóságnak nyújt segítséget egy bombafenyegetés esetén. A táblázatban, a különböző méretű gépjárműben elhelyezhető robbanóanyag mennyiségének függvényében, a léglökési hullám halálos távolsága, a minimálisan kiürítendő terület, és a szétrepülő üvegcserépek által veszélyeztetett távolság került feltüntetésre.

ATF	VEHICLE DESCRIPTION	MAXIMUM EXPLOSIVES CAPACITY	LETHAL AIR BLAST RANGE	MINIMUM EVACUATION DISTANCE	FALLING GLASS HAZARD
	COMPACT SEDAN	500 Pounds 227 Kilos <i>(In Trunk)</i>	100 Feet 30 Meters	1,500 Feet 457 Meters	1,250 Feet 381 Meters
	FULL SIZE SEDAN	1,000 Pounds 455 Kilos <i>(In Trunk)</i>	125 Feet 38 Meters	1,750 Feet 534 Meters	1,750 Feet 534 Meters
	PASSENGER VAN OR CARGO VAN	4,000 Pounds 1,818 Kilos	200 Feet 61 Meters	2,750 Feet 838 Meters	2,750 Feet 838 Meters
	SMALL BOX VAN <i>(14 FT BOX)</i>	10,000 Pounds 4,545 Kilos	300 Feet 91 Meters	3,750 Feet 1,143 Meters	3,750 Feet 1,143 Meters
	BOX VAN OR WATER/FUEL TRUCK	30,000 Pounds 13,636 Kilos	450 Feet 137 Meters	6,500 Feet 1,982 Meters	6,500 Feet 1,982 Meters
	SEMI-TRAILER	60,000 Pounds 27,273 Kilos	600 Feet 183 Meters	7,000 Feet 2,134 Meters	7,000 Feet 2,134 Meters

ATF I 5400.1 (01-99)

7. számú ábra: Gépjármű bombák robbanásának hatása [11]

Hogy a kenyai robbantásnál mennyire nem volt elégséges a biztonsági távolság, azt az alább felvétel bizonyítja. Az összeomlott Ufundi Szövetkezeti Épülettől jobbra látható a nagykövetség, előtte pedig a kerítésnél (annak maradványainál) álló őr...

8. számú ábra: A követség és annak kerítése a robbantás után

IRODALOMJEGYZÉK

1. J. DAVID ROGERS (Geological Sciences & Engineering, University of Missouri-Rolla) – KEITH D. KOPER (Department of Earth and Atmospheric Sciences, St. Louis University): *Forensic Seismology*.
<http://web.mst.edu/~rogersda/umrcourses/ge342/Forensic%20Seismology-revised.pdf>, 2013.01.09.
2. *Terrortámadások az amerikai diplomácia ellen*, Breuerpress International, World B. P. I. Ltd., Tel-Aviv – New York – Budapest, 2007.01.12.
3. ENG. J. K. CHEGE – ENG. N. MATALANGA: *NDT Application in Structural Integrity Evaluation of Bomb Blast Affected Buildings*,
<http://www.ndt.net/article/wcndt00/papers/idn747/idn747.htm>, 2013.01.09.
4. *Truck bombing at US Embassy Nairobi*,
http://www.globalsecurity.org/security/profiles/truck_bombing_at_us_embassy_nairobi.htm, 2013.01.09.
5. PROF. WILLIAM W. KELLER: *Anatomy of a terrorist Attack – An in_depth Investigation Into the 1998 Bombings of the U. S. Embassies in Kenya and Tanzania, 2005-17*. Methew B. Ridgway Center for International Security Studies, University of Pittsburgh,
http://kms1.isn.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/26356/ipublicationdocument_singledocument/a164cca6-4aa5-45b3-8816-227ae47aeb64/en/05_anatomy_terr_attack.pdf, 2013.01.09.
6. ROBERTA MC MICHAEL: *Case Analysis – Response to the U. S. Embassy Bombing in Nairobi, Kenya on August 7, 1998*. <http://www.scribd.com/doc/3279687/Response-to-U-S-Embassy-Bombing-in-Nairobi-Kenya> – 2013.01.09.
7. DENNIS M. CHANDLER - MIRIAM W. GACHAGO - HERMAN KIRIAMA - GUS K. KONTURAS: *Evaluation of the USAID BombingResponse Program in Kenya*, Development Associates, Inc. 1730 N. Lynn Street Arlington, VA 22209., August, 2002.
http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PDACA016.pdf, 2013.01.09.
8. *Report of the Accountability Review Boards – Bombing of the US Embassies in Nairobi, Kenya and Dar es Salaam, Tanzania on August 7, 1998*.
http://www.state.gov/www/regions/africa/board_overview.html
http://www.state.gov/www/regions/africa/board_nairobi.html
http://www.state.gov/www/regions/africa/board_letter.html
9. DR. LUKÁCS LÁSZLÓ: *A polgári repülés robbantásos fenyegetettsége*. Repüléstudományi Közlemények, Konferencia Különszám, 2011., HU ISSN 1789-770X
10. DR. LUKÁCS LÁSZLÓ : *Kiből lehet robbantó? A bombamerényletek humán oldala*, Robbantástechnika Konferencia Különszám, 2010. szeptember, pp. 177–185.
11. *Vehicle Bomb Explosion Hazard and Evacuation Distance Tables*, Arson and Explosives Incidents Report, Department of the Treasury Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms, Arson and Explosives Programs Division, National Repository Branch, Washington DC., 1998., 20226 – ATF P 3320.4 (5/99)

TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-2011-0001 Kritikus infrastruktúra védelmi kutatások „A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”

„The project was realised through the assistance of the European Union, with the co-financing of the European Social Fund.”